

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/165734,Otwarcie-wystawy-IPN-Szlaki-Nadziei-w-Kazachstanie-2-czerwca-2022.html>
18.05.2024, 17:20

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie - 2 czerwca 2022

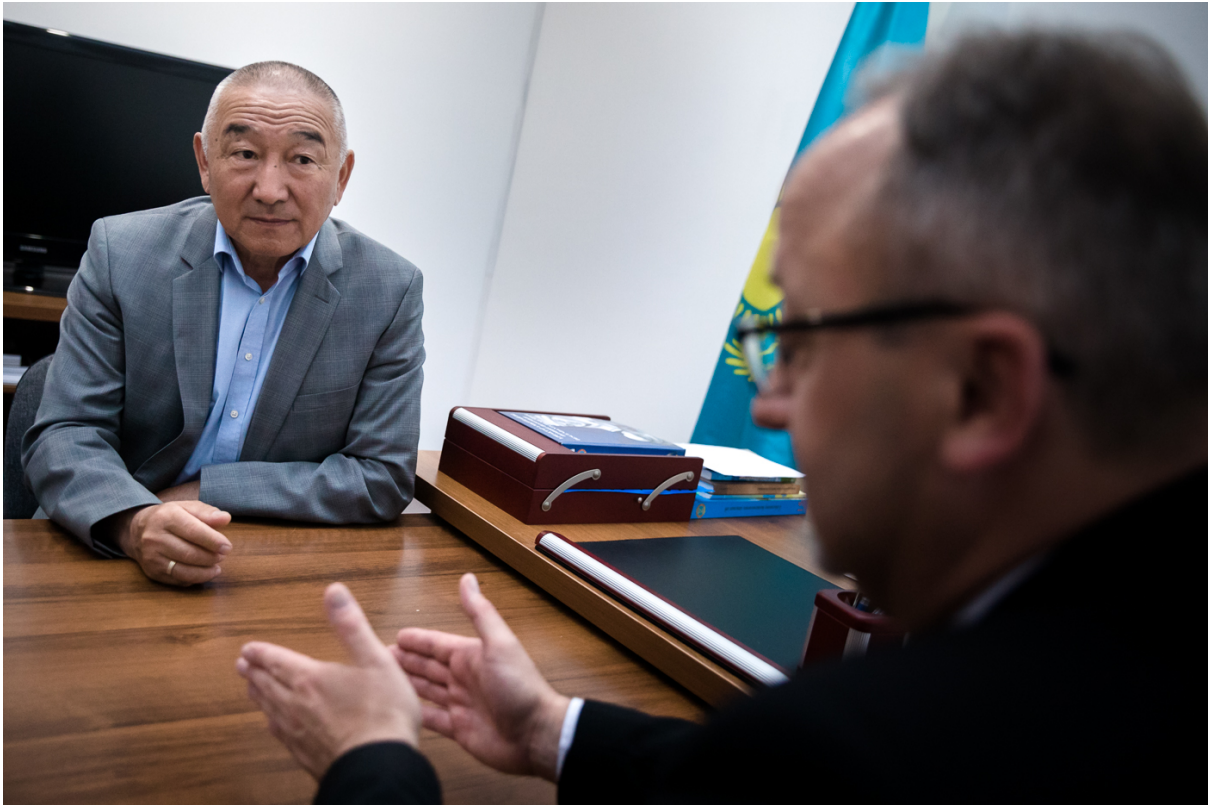

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Szlaki Nadziei” w Kazachstanie – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W hołdzie Polkom represjonowanym w obozie AŁŻIR w latach 1937-1953 – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W hołdzie Polkom represjonowanym w obozie AŁŻIR w latach 1937-1953 – 2 czerwca 2022.

Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W „Alżir” wiceprezes Polejowski spotkał się z Polakami z Nur-Sultan – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W „Alżir” wiceprezes Polejowski spotkał się z Polakami z Nur-Sultan, m.in. z urodzonym w Kazachstanie (1940) Władysławem Leszczyńskim – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski spotkał się z dyrektorem muzealno-memoratywnego kompleksu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski spotkał się z dyrektorem muzealno-memoratywnego kompleksu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski spotkał się z dyrektorem muzealno-memoratywnego kompleksu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski spotkał się z dyrektorem muzealno-memoratywnego kompleksu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu na terenie byłego obozu AŁŻIR – 2 czerwca 2022. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Podczas pobytu delegacji Instytutu Pamięci Narodowej w Kazachstanie otwarta została w Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu, mieszczącym się na terenie byłego obozu AŁŻIR (Akmoliński Obóz Żon Zdrajców Ojczyzny) niedaleko Nur-Sultanu (d. Astana) [wystawa IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności...”](#). Ekspozycję otworzyli minister spraw zagranicznych Polski prof. Zbigniew Rau i zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Wystawa składa się z dwóch części: ogólnej opowiadającej odyseję Polaków podczas II wojny światowej oraz części lokalnej, podkreślającej bliskie związki Polaków z mieszkańcami kraju, w którym jest eksponowana.

Prezentując wystawę, wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski podkreślił, że nie da się pominąć Kazachstanu przy opowiadaniu historii Armii Andersa. Przypomniał, że począwszy od połowy XVIII w. Kazachstan był miejscem masowych zsyłek Polaków, a wprowadzoną

przez cara politykę przymusowej migracji kontynuował Józef Stalin. – *W latach 1928–1952 w głąb ZSRS trafiło co najmniej 180 tys. obywateli polskich. Mimo represji Polacy wnieśli wkład w kulturę tej ziemi i przyczynili się do jej rozkwitu, wpisując się na stałe w wieloetniczny charakter kraju* – mówił. Nakreślił też okoliczności tworzenia armii gen. Andersa. – *Kazachstan zapisał się w historii jej formowania przede wszystkim jako punkt przerzutowy polskich jednostek z północy na południe, głównie kolejną. Właśnie ta ewakuacja (w styczniu 1942 r.) stała się pierwszym etapem Odysei Armii Andersa. Niestety nie wszystkim udało się dożyć wolności, której tak bardzo pragnęli. Wielu żołnierzy i cywilów zmarło w wyniku chorób i wycieńczenia. Ich groby są symbolem obecności narodu polskiego w Azji Środkowej* – powiedział dr hab. Karol Polejowski.

Przed uroczystością odsłonięcia wystawy wiceprezes IPN złożył kwiaty przed tablicą upamiętniającą 173 Polki więzione w obozie AłŻIR. Wiceprezes Polejowski spotkał się z dyrektorem muzealno-memoratywnego kompleksu AłŻIR, rozmowa dotyczyła możliwości nawiązania współpracy między muzeum a IPN.

Wiceprezes IPN Karol Polejowski spotkał się też z prezes Związku Polaków w Kazachstanie Katarzyną Ostrowską, z którą rozmawiał na temat współpracy oraz wsparcia dla działań tej organizacji, a także z przedstawicielami miejscowej Polonii.

Wystawa „Szlaki Nadziei” jest częścią międzynarodowego projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, który ma na celu upamiętnienie wysiłku zbrojnego Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej oraz losów ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa. Projekt zakłada też m.in. wydanie publikacji, materiałów edukacyjnych w różnych wersjach językowych, zebranie pamiątek, dokumentów, fotografii, relacji oraz odnalezienie zapomnianych miejsc pochówku, a także odnawianie tych już znanych, rozsianych po całym świecie.

Projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” został objęty Patronatem Narodowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Głównym partnerem wystawy jest Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Patronat honorowy nad projektem objęła Anna Maria Anders, Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RP w Republice Włoskiej i Republice San Marino.

Zdjęcia z wystawy IPN „Szlaki Nadziei” prezentowanej w czerwcu 2022 roku w Kazachstanie. Koloryzacja: Mikołaj Kaczmarek

Więcej o projekcie IPN
szlakinadziei.ipn.gov.pl

ANGIELSKIE FLASZCZKI I PASY, SOWIETSKIE CZAPKI I BUTY -
TAK WYGLĄDA NASZA PISZCZOTA 6-TEJ I 7-SJ DYWIZJI W.P.

Formowanie Wojska Polskiego w Kazachstanie

Po zawarciu porozumienia Sikorski-Majski (30 lipca 1942) władze sowieckie wyznaczyły teren republiki kazachskiej na jedno z miejsc formowania Wojska Polskiego w ZSRS. Z więzień, obozów czy miejsc pracy przymusowej ruszyły w tym kierunku tysiące Polaków, aby dotrzeć do rozszanych na rozległym terenie placówek werbunkowych ulokowanych w Pietropawłowsku, Ałma-Acie, Aktiubińsku i Semipałatyńsku. Na początku lutego 1942 r. rozpoczęto organizowanie polskiej armii w południowym Kazachstanie. Formowanie Wojska Polskiego w ZSRR napotkało jednak problemy, zwłaszcza z powodu braku oficerów, wyposażenia i mundurów, a także z powodu niewystarczających racji żywnościowych. Dodatkowym obciążeniem dla powstającej armii była polska ludność cywilna, dla której jedynym sposobem na uratowanie siebie i swoich rodzin było skorzystanie z pomocy polskich oddziałów. Dowództwo armii Andersa zrobiło wszystko, co możliwe, aby uratować jak najwięcej obywateli polskich. Miejscowa ludność, mieszkająca w rejonie formowania polskich oddziałów, starała się w każdy możliwy sposób pomóc Polakom. Pamięć o wsparciu okazanym przez Kazachów wciąż jest żywa w rodzinnych opowieściach tych którym udało się przeżyć. Armia Andersa opuściła Kazachstan w 1942 r. i wyruszyła na Bliski Wschód, tam gdzie mogła zostać doposażona i wyszkolona przez władze brytyjskie. Na stepach Kazachstanu pozostały groby żołnierzy i cywilów, którzy zmarli tam z chorób i wycieńczenia.

AŁŻIR

Akmoliński Obóz Żon Zdrajców Ojczyzny w pobliżu Nur-Sułtanu działał od 1938 do 1953 roku. Był to sowiecki obóz dla kobiet, przez który przeszło ponad 18 tys. więźniarek 62 narodowości. Wśród nich głównie kobiety wykształcone – artystki, nauczycielki, naukowcy, aktorki, poetki, absolwentki wyższych uczelni, żony dowódców wojskowych, wysoko postawionych działaczy partyjnych i innych osób, które uznano za wroga ludu.

Trafiły tam też 173 kobiety pochodzenia polskiego, skazane za działalność „kontrrewolucyjną”, „antyradziecką” bądź „szpiegowską”, niektóre z nich mogły być ofiarami tzw. operacji polskiej NKWD z lat 1937–38. Inne były „członkiniami rodzin zdrajców ojczyzny”, skazano je np. za niedoniesienie na mężów, choć wiedziały, że byli oni „zdrajcami ojczyzny”. Obciążał je zwykle wyrok od 5 do 8 lat łagru. Ich dzieci również trafiały do obozu bądź były umieszczane w domach dziecka czy zakładach poprawczych

Łagier ogrodzony był trzema rzędami drutów kolczastych z wieżyczkami wartowniczymi, a strażnicy chodzili z psami. Więźniarkom nie było wolno ani czytać, ani prowadzić notatek. Były wycieńczone pracą i niedożywione – w ciągu dnia otrzymywały jedynie rzadką kaszę, kromkę czarnego chleba czy zupę więzienną – bałandę. Ciężka praca po kilkanaście godzin dziennie, silne mrozy oraz choroby powodowały, że w obozie była wysoka śmiertelność.

W roku 2007 na terenie byłego obozu AŁŻIR utworzono muzeum ku czci i pamięci ofiar
niehumanitarnego systemu represji. Na kamiennych tablicach umieszczono 7 250 nazwisk
więźniarek. w 2010 r. odsłonięto pomnik upamiętniający Polki więzione w tym
obozie. Napis w języku kazachskim i polskim głosi: *Pamięci Polek – ofiar represji
politycznych w ZSRR, więzionych w obozie pracy AŁŻIR w latach 1937-1953 – Ambasada RP
w Astanie, IX 2010.*